

Openbaar

Aan: de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
Van: Geothermie Nederland, Melanie Provoost melanie.provoost@geothermie.nl
Betreft: Internetconsultatie wijziging van het Mijnbouwbesluit in het kader van Wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet aanpassing vergunningstelsel aardwarmte
Datum: 27 juli 2021

Excellentie,

Geothermie Nederland neemt graag deel aan deze internetconsultatie van de wijziging van het Mijnbouwbesluit. Onze reactie is tot stand gekomen samen met onze leden, onder andere op basis van een bijeenkomst om hun vragen en suggesties te bespreken. Wij zijn verheugd dat na jaren van gedachtvorming het concept Mijnbouwbesluit er eindelijk ligt. Het voorliggende Mijnbouwbesluit en de Nota van Toelichting is een volgende aanzet om, aansluitend op de internetconsultatie naar aanleiding van de voorgenomen wijziging van de Wet, tot deze meer op maat gesneden Wet en Besluit te komen. Hier moeten nog wel flinke stappen voor gezet worden. De aardwarmtesector heeft een meer op maat gesneden Wet en Besluit snel nodig om verder te ontwikkelen.

Geothermie Nederland levert graag een actieve bijdrage. We roepen het Ministerie op om onderwerpen als het vergunningsstelsel, de uitwerking van de rol van EBN en de regeling verder met de sector uit te werken. Alleen dan komen we tot een gedragen en werkbaar wet-, en regelgeving.

In deze reactie delen we onze overwegingen en dragen we verbeterpunten aan voor versnelling en versterking. We willen meegeven dat we op een aantal punten positief zijn, maar dat er een aantal cruciale onderwerpen anders, beter en scherper geformuleerd moet worden om daadwerkelijk tot de zo gewenste professionalisering en groei van aardwarmte te komen.

Hieronder de drie hoofdpunten waar wij ons de meeste zorgen over maken:

Nieuw vergunningstelsel

We wensen een grote verbetering bij de coördinatie, doelmatigheid en efficiëntie tussen de verschillende Wetgevingstrajecten en vergunningsprocedures. In het nieuwe vergunningsstelsel zitten complexe en verschillende procedures met onderling weinig afstemming. De zorg is dat de bestaande lange doorlooptijden en termijnen die uit de pas lopen binnen dit nieuwe stelsel niet opgelost worden en de vertraging aanhoudt en erger wordt.

Om nieuwe projecten bancair financieerbaar te laten zijn, is een vergunningstelsel nodig dat houvast en langetermijnperspectief biedt. Dat vraagt om het toestaan van langdurige winning middels een 'ja, tenzij' situatie. Het proces van startvergunning gevolgd door vervolgv vergunning maakt dat financierbaarheid van geothermieprojecten zeer moeilijk of onmogelijk wordt. In de beoordeling van de vervolgv vergunning dienen dan ook uitsluitend die onderwerpen naar voren te komen die afwijken van de getoetste uitgangspunten zoals overlegd bij de startvergunning. In het huidige Mijnbouwbesluit herkennen wij dit uitgangspunt onvoldoende.

Verduidelijking overgangsrecht

Het overgangsrecht dat moet zorgen voor een soepele overgang van lopende initiatieven naar het nieuwe vergunningstelsel zorgt voor vragen. Bovendien leidt het overgangsrecht in een deel van de gevallen tot verlies van rechten en/of tot een extra procedurestappen. Geothermie Nederland vraagt uw aandacht voor deze ongewenste uitwerking van de invoering van het nieuwe vergunningstelsel.

Vervolgens is het niet voor alle partijen duidelijk hoe nieuw en bestaand is gedefinieerd en in welke fase EBN volgens de wettelijke verplichting dient deel te nemen. Een betere toelichting op dit punt is wenselijk.

Rol voor EBN

De sector omarmt de noodzaak om met diverse partijen te leren en verder te professionaliseren. Daar hoort onder meer de inzet voor een veilige en verantwoorde winning bij. Geothermie Nederland ziet daarin een rol weggelegd voor EBN. Desondanks plaatsen een aantal partijen in de sector serieuze vragen ten aanzien van de toegevoegde waarde van de rol van EBN via een verplichte deelname zoals beschreven in het huidige Besluit. Ook zien we dat de omschrijving van de rol van EBN in het huidige Besluit, onder andere de vele veto's, bij veel partijen voor verwarring en onduidelijkheid zorgt, wat weer tot weerstand leidt. Dit wekt bij deze partijen de zorg over de werkbaarheid in de praktijk.

Dit zou kunnen zorgen voor rolvermenging en het onnodig complex en onvoorspelbaar maken van besluitvormingsprocessen. De manier waarop dit in het huidig Besluit is vormgegeven zorgt voor vraagtekens of er bij operationele kwesties wel snel genoeg geschakeld kan worden. Dat leidt tot de vraag of andere financiers nog bereid zullen zijn om in een geothermieproject met een dergelijk besturingsmodel te stappen. Een aantal bedrijven geeft aan dat de advies en kennisrol van EBN bij de ondersteuning van projecten, als publieke partij, concurreert met hun commerciële activiteiten.

In de memorie van toelichting op de wijziging van de Mijnbouwwet wordt gesteld; *"De rol van EBN in geothermieprojecten is die van non-operator. EBN wordt geacht vanuit de positie van deskundige en financieel belanghebbende mee te kunnen sturen op projectbeslissingen met het oog op projectmanagement, techniek, veiligheid, economie*

en financiering. EBN is operationeel niet actief in de projectontwikkeling en exploitatie". De rol zoals in het concept Mijnbouwbesluit aan EBN wordt toegekend lijkt daar niet voldoende bij te passen.

Dit alles doet af aan de constructieve rol die EBN wél kan pakken als kennispartner, in een faciliterende en ondersteunende rol, als aanjager van de duurzame energietransitie. Zeker voor de projecten in de gebouwde omgeving zien veel van onze leden ook meerwaarde van de participatie. De Wet spreekt over kennisdeling en borging. We bemerken dat een eigentijdse invulling van EBN in deze rol als kennispartner niet/onvoldoende is uitgewerkt en daardoor niet bijdraagt aan de doelstellingen zoals in de Wet is bedoeld. Geothermie Nederland ziet een invulling voor zich waarbij EBN een kennisinfrastructuur initieert en faciliteert. Een voorbeeld hiervan is een stelsel waarbij het bijhouden en uitwisselen van data over ondergrond, projectontwikkeling, financiering, etc. wordt georganiseerd en gedeeld. Deze invulling van de rol van EBN zou het staatsbedrijf in staat stellen als kennispartner wél een waardevolle bijdrage te leveren aan de verdere versterking van de sector. Er is grote behoefte aan innovatieve oplossingen om veel meer informatie sector breed te delen. Uiteenlopende spelers in de sector denken dat dat kan, zonder dat een beroep op een verplichting tot geheimhouding feitelijke kennisuitwisseling hoeft te frustreren. We delen onze ideeën hierover graag met u.

Wij benadrukken dat we blij zijn met EBN als partner in de geothermie en dat wij de goede samenwerking juist willen versterken door duidelijkheid en een meer passende rolomschrijving in dit Besluit. Daarom nogmaals onze oproep om snel samen om tafel te gaan zitten om dit beter te formuleren.

De geothermiesector is gebaat bij verdere versterking en versnelling. Volgens Geothermie Nederland wordt dit het beste bereikt wanneer de vergunningstermijnen worden gehaald op basis van een helder vergunningsstelsel en toetsingskader. Wat veilig en verantwoord kan moet ook mogelijk worden gemaakt door het vergunningensysteem. Met daarbij een subsidiekader dat beter is ingericht op het waarderen van warmteprojecten, dit alles conform het versnellingsplan dat samen met uw Ministerie is opgesteld.

We blijven als sector graag met u in dialoog en verwoorden onze ideeën en verbeterpunten graag in komende gesprekken.

Met vriendelijke groeten,

Namens het Bestuur van Geothermie Nederland

Hans Bolscher

Bijlages

- Reactie op basis van de Nota van Toelichting en de AMvB.
- [Position paper Mijnbouwwet](#)
- [Brief vaste Kamercommissie Economische Zaken en Klimaat inzake SDE++-regeling](#)

Dit stuk heeft betrekking op de Nota van Toelichting wijziging Mijnbouwbesluit ten behoeve van geothermie

Vragen en opmerkingen per artikel:

		Van algemene aard
		Zoals deze reactie aangeeft zien we inconsistenties tussen de Nota van Toelichting, de AMvB, en de verdere uitwerking van het Wetsvoorstel. Het is van belang dat EZK samen met de sector werkt aan een verdere verduidelijking en uitwerking tot een consistent geheel.
		Een aantal onderwerpen wordt nog verder uitgewerkt in de regeling, maar zorgen momenteel voor veel vragen en onduidelijkheden. Bijvoorbeeld de rangschikkingscriteria en onderwerpen als organiseren van de warmteafzet en de competenties en ervaringen van vergunningsaanvragers. Deze dienen verder uitgewerkt te worden om het Mijnbouwbesluit en de Nota van Toelichting met elkaar in één lijn te brengen. Deze onderwerpen dienen gericht te zijn op ontwikkeling en verdere groei van de sector, zonder voor te sorteren op potentiële voorkeursposities. Wij bieden aan om deze criteria met de sector verder uit te werken.
		De administratieve regeldruk voor een geothermieproject is erg hoog. Uit een MKB-toets is aangegeven om Wet- en regelgeving die aansluit bij de praktijk. Op sommige elementen zien we nog onvoldoende de input van de MKT-toets terugkomen. Wij bieden aan om deze elementen met de sector verder uit te werken.
		We constateren dat termijnen van de vergunningsverlening al jaren worden overschreden. Ook krijgen we signalen dat de inhoudelijke afwerking en onderlinge afstemming voor verbetering vatbaar is. Het gaat dan met name om de Wabo- en Mijnbouwwetvergunningen. We willen benadrukken dat verbetering op dit vlak noodzakelijk is.

		<p>In het overgangsrecht zien we dat er onvoldoende koppeling is tussen de Mijnbouwwet en de Wabo en nog veel onduidelijkheid heerst. De Mijnbouwwet kent geen formele koppeling met de Wabo. De tijdelijke winningsvergunning samen met de instemming met het tijdelijke winningsplan zoals die beiden in beginsel gelijktijdig worden verleend onder regime van uitgebreide procedure Awb komen overeen met de startvergunning onder het nieuwe wetsvoorstel. Eerst op het moment van onherroepelijk zijn van beiden kan gestart worden met de boringen. Gevolg is dat in die situatie niet de situatie bereikt wordt dat op moment van inwerkingtreding van de Wijzigingswet automatisch de startvergunning wordt verleend die noodzakelijk is om de Wabo boorvergunning te kunnen gaan uitoefenen immers daarvoor dient er een geldige startvergunning te zijn.</p> <p>We schetsen kort de situatie. Het tijdelijke beleidskader, de Wabo-omgevingsvergunning en tijdelijke winningsvergunning dienen gelijktijdig aangevraagd te worden samen met de instemming op het tijdelijk winningsplan. De tijdelijke winningsvergunning samen met de instemming met het tijdelijke winningsplan komen overeen met de startvergunning onder het nieuwe Wetsvoorstel. Wanneer beiden onherroepelijk zijn kan gestart worden met de boring. Vanuit de praktijk zien we dat voor moment van intreding wijziging Mijnbouwwet de Wabo-vergunning die het boren mogelijk maakt onherroepelijk kan zijn en winningsvergunning en/of instemming winningsplan nog niet onherroepelijk zijn. Gevolg is dat op deze manier niet de situatie bereikt wordt dat op moment van inwerkingtreding van de Wijzigingswet en automatisch de startvergunning wordt verleend die noodzakelijk is om de Wabo-boorvergunning te kunnen uitoefenen. Hier is een geldige startvergunning voor nodig. Feitelijk wordt op moment van inwerkingtreding Wijzigingswet de situatie beoordeeld als een toegekend zoekgebied en mag er dus nog niet geboord worden. Op dit moment zal er zeker sprake zijn van niet acceptabele grote economische schade.</p> <p>Overeenstemming en afstemming is noodzakelijk om economische schade voor projecten te voorkomen. We zien als oplossing voor ons dat de Wabo-omgevingsvergunning wordt verlengd en kan worden voortgezet met een periode van 12 maanden zodat er voldoende tijd is om een startvergunning aan te vragen en alle procedures gevolgd</p>
--	--	--

		<p>kunnen worden. Als alternatief kan er gesproken worden over een voorlopige startvergunning.</p> <p>Feitelijk wordt op moment van inwerkingtreding Wijzigingswet de situatie beoordeeld als een toegekend zoekgebied en mag er dus nog niet geboord worden. Op dit moment zal er zeker sprake zijn van niet acceptabele grote economische schade.</p>
Pagina	Artikel	Onderwerp
2	2.2	Hierin wordt aangegeven dat rangschikking kan op basis van beschikbare informatie; openbaar en zoals verstrekt als onderbouwing (...). Wat wordt verstaan onder openbare informatie?
2	2.2	Bij bullet 5 wordt gesproken over de kwaliteit van het plan. Wat wordt verstaan onder plan? Gaat het hier om de aanvraag?
3	3.1.1	We zijn het geheel eens dat geothermie niet mag leiden tot onaanvaardbare risico's voor de veiligheid. Het scheidt verwarring om te verwijzen naar een norm die eigenlijk bedoeld is voor de gaswinning wordt toegespitst op geothermie terwijl een risicoanalyse nog niet mogelijk is. Een verdere uitwerking van dit punt is wenselijk.
4	3.1.1	De zin "Mits de voorschriften t/m van actieve breuken." Is in de context van dit onderwerp niet passend en is een verdere uitwerking van wat er in de Regeling dient opgesteld te worden. Om deze reden kan het beter weg gehaald worden.
4	3.1.2	Er wordt gesproken over de integriteit van afsluitende lagen. De bepaling wat een afsluitende laag en integriteit is dient nog verder uitgewerkt te worden.
5	3.1.3	De regeling geeft verdere invulling aan de wijze waarop de aanvrager aantoont dat aan de eisen van de industriestandaard voldaan moet worden. Het is dan overbodig om onder 29af 1a te spreken van een overeenkomst met betrekking tot de totstandkoming van het putontwerp. Dit wordt immers al belegd in de regeling en getoetst door de toezichthouder.
7	3.2	Hierin wordt aangegeven dat rangschikking kan op basis van beschikbare informatie; openbaar en zoals verstrekt als onderbouwing (...). Wat wordt verstaan onder openbare informatie?
7	3.2	Bij bullet 4 wordt een opsomming over de kwaliteit van een aanvraag en ingezoomd op specifieke elementen. We zien deze specifieke elementen als een willekeurige en niet meetbare opsomming en willen voorstellen om specifieke elementen verder uit te werken in de regeling en in deze

		opsomming te verwijzen naar "de projectorganisatie en projectplannen / aanvraag".
7	3.3.1	Overall waar Locatie Specifieke Seismische Risicoanalyse is genoteerd moet zijn Locatie Specifieke Seismische Evaluatie.
8	3.3.2	De verwijzing naar SRIMA roept vragen op, zeker omdat hierover in de sector inhoudelijk nog niks bekend is. Ons verzoek is om deze methode verder uit te werken met de sector en te communiceren.
9	3.3.3	Waar beheerplan en beheersysteem staat wordt bedoeld beheersplan en beheersysteem. Integraal verwerken in het document.
10	5.1.1	In plaats van vervolvergunning nauwkeuriger moet er staan vervolvergunning meer data wordt aangeleverd op basis van
11	5.1.2	De zin "gevolgen voor milieu nadelig blijken" is niet toetsbaar en er wordt niet verwezen naar een juridisch kader waar aan voldaan moet worden of op basis van toetsingskader. Advies is om hier een toetsbaar en meetbaar kader voor te ontwikkelen
11	5.1.3	Zie 5.1.2
11	5.1.4	Wat is een actualiseringsslag?
11	5.2.3	Waar 3.2.4 staat wordt 3.1.4 bedoeld.
11	5.2.3	Het periodiek rapporteren van de wijze waarop de financiering voor abandonneren wordt niet verder uitgelegd. Het is raadzaam om dit met een maximum van 5 jaar voor het abandonneren te rapporteren met een maximum van 1 keer per jaar, op het niveau van WIMP en WIMS.
12	6	Bij punt 2: voor het openbaar maken van projectdata is er toestemming nodig en bij deze toestemming moet er de mogelijkheid zijn om af te wijken van het openbaar maken van data.
12	6	Er is bij punt 2: het verspreiden en verwerven van projectkennis niet uitgewerkt welke type projectdata hieronder valt. Het vertrouwelijke behandelen van deze data en niet voor concurrerende doeleinde gebruiken is daarbij essentieel om als sector vertrouwen in elkaar te krijgen en hebben. Afspraken over kennisdeling en -borging is dan ook essentieel op projectniveau, en dienen in gezamenlijkheid bepaald te worden. Daarnaast is de vorm en bijbehorende afspraken voor kennisdeling en -borging op sectorniveau niet verder uitgewerkt. Het beste is om dit als sector gezamenlijk te doen.
12	6	De rol die EBN toebedeeld krijgt in projectbeslissingen worden op verschillende wijzen geschetst. Aan de ene kant als medebeslisser en aan de andere kant beslisser over een aantal zaken zoals onder art.29ac, art.29ad en art.29af wordt

		getoond. Deze onderwerpen komen niet overeen en zijn op sommige plekken op voorbode in detail uitgewerkt. Het lijkt logischer dit aan de vergunninghouder en aandeelhouders gezamenlijk over te laten hoe zij projectbeslissingen inkleden alvorens dit in het Besluit vast te leggen.
12	6	De rol die EBN toebedeeld krijgt gaat specifiek over geothermie. Bedrijven die ontwikkelen in de geothermiesector zijn, onder andere, geïntegreerde bedrijven voor productie, levering en transport met bv een biomassa- of gasinstallatie als back-up levering. We zien uit praktijkvoorbeelden dat er in de samenwerkingsconstructie gekozen dient te worden om of EBN mee te nemen in deze activiteiten of geothermie dient apart in de structuur gezet te worden. Beide voorbeelden maken de structuur onnodig complex wat met zich meebrengt dat projecten duurder worden en lastiger te financieren zijn.
12	6	De rol die aan EBN is aangegeven als zijnde niet operationeel en niet in het kader van vergunningen, subsidie en partijkeuzes voor de uitvoering. Die operationele rol ligt bij de vergunninghouder / consortium. We spreken onze zorg uit dat deze rolomschrijving niet voldoende is uitgewerkt en voor onrust zorgt in de sector omdat de huidige omschrijving doet denken dat EBN een veel grotere en beslissendere rol krijgt.
12	6	De zin: Wel wordt door EBN .... Materiele contracten ingestemd. dient weggehaald te worden omdat het aanleiding geeft om te denken dat er niet aanvaardbare rolvermenging plaatsvindt waarbij EBN op de stoel van toezichthouder, vergunningverlener gaat zitten.
12	6	Toevoeging: EBN kan op basis van .... op relevante onderwerpen en aanbevelingen doen op projectniveau en aan de sector via de brancheorganisatie. Daarnaast kan EBN adviseren in algemene zin aan EZK (niet op projectniveau). Ook hier zien we het risico van rolvermenging. Met welke pet op wordt wanneer gehandeld? Dit is niet transparant. En draagt niet bij aan de doelstellingen voor deelname van EBN: versterken en versnellen.
12	6	Er is onduidelijkheid over de samenwerkingsvormen OvS en SPV. Het idee wordt gewekt dat EBN een beslissende stem krijgt in het oprichten of participeren in andere vennootschappen. Doordat de huidige uitwerking van de deelname van EBN onduidelijk is, geeft dit ook onduidelijkheid over de mogelijke samenwerkingsvormen. Dit zorgt voor onrust.
13	6	De zin "EBN beslist met alle ....of beëindiging hiervan." Gaat voorbij aan de structuur zoals deze onder een OvS valt. Daarnaast zou in een projectovereenkomst een gedragen

		stem beslissend moeten zijn of gewogen naar aandeelhouderschap. Deze zin gaat voorbij aan deze democratische vorm van samenwerken. Zie ook AMvB art.29ad. We zijn een groot voorstander van duurzame samenwerkingen van alle aandeelhouders, inclusief EBN.
13	6	De zin "EBN beslist als ... de volgende onderwerpen". Geeft de indruk dat enkel EBN een beslissende stem krijgt. Als dit niet zo is dan hoort deze passage niet bij het onderwerp "deelname door EBN" maar bij een onderverdeling bij rechten en plichten van aandeelhouders met meer dan 20% belang zoals ook in de AMvB is omschreven bij art.29ad.
13	6	Het onderwerp beslissende stem zorgt voor verwarring. Aan de ene kant suggereert het een vetorecht voor een minderheidsaandeelhouder. Is dit zo? Graag de passage weg laten en verwijzen naar AMvB art.29ad.
13	6	De onderwerpen die vallen onder de beslissende stem van EBN zijn niet perse in het verlengde van de doelstelling en het publieke belang van deelname van EBN. Dit wekt bij sommige partijen de indruk dat EBN op de stoel van de vergunninghouder gaat zitten en het totaal aan aandeelhouders terwijl zij altijd een minderheidsbelang in het project hebben. De vraag is dan ook of een staatsdeelneming en adviseur van EZK in algemene zin een vetorecht kan hebben in commerciële projectontwikkelingen in de warmtemarkt?
12 en 13	6	Er wordt gesproken over verantwoordelijkheden die allemaal bij de vergunninghouder liggen en een minderheidsaandeelhouder die een beslissende stem heeft. De juridische verantwoordelijkheid ligt niet bij de partij die vetorecht heeft. Hoe moeten we een beslissende stem interpreteren? Is dit een vetorecht? Geldt dit vetorecht voor alle deelnemers die met 20% in een project zitten? Of is het een beslissende stem waarbij vervolgens tot consensus gezocht moet worden i.p.v. dat het blokkerend werkt? Zie AMvB art.29ad lid 1c en het GNL voorstel voor art.29ad lid 2.
13	6	Hoe wordt er aangekeken tegen de mogelijkheid dat meerdere publieke instanties deelnemer kunnen worden en de beperking die aanbestedingsplicht dan met zich meebrengt?
13	6	Bij Opt-out: Wat is een te verwachten financieel nadeel voor de Staat?
13	6	Bij Opt-out: de doelen van deelname door EBN kunnen sowieso op een andere manier geborgd worden dan in het voorstel wordt aangedragen. Hiervoor kan gekeken worden

		naar het afsprakenstelsel van de energiesector om data-uitwisseling te faciliteren.
13	6	De opt-out geldt voor nieuwe projecten. Bij bestaande projecten is er de keuzevrijheid om EBN een deelnemende rol te laten hebben. Deze optie is hier niet in uitgewerkt. Dit is wel wenselijk.
13	6	Evaluatie: De Wet wordt vijf jaar na inwerkingtreding geëvalueerd. De duur van vijf jaar brengt de zorg met zich mee dat de eisen ten aanzien van de afzet zullen leiden tot minder snel investeren en exploratie. Vanuit het oogpunt om de warmtetransitie te versnellen suggereren wij om deze evaluatie eerder plaats te laten vinden, bijvoorbeeld na drie jaar, en in samenwerking met de sector tot gedragen en consistente conclusies en adviezen te komen.
14	7.1	De bedragen die genoemd zijn onder administratieve lasten zijn met een factor 10 a 15 te laag ingeschat m.u.v. de bedragen EBN onder punt 3 per project 100.000 -150.000. Gezien de rol die voorgesteld wordt voor EBN lijken de administratieve lasten niet afgestemd op de theoretische rol die wordt toegeedeeld en daarmee onrealistisch.
14	7.1	Reductie administratieve lasten bij punt 2: Er wordt gesteld dat er een versnelling kan plaatsvinden als effect van de deelname van EBN. In zekere zin onderstrepen wij dit. Echter, de meeste zekerheid voor financiering zit hem in de vergunningverlening voor aanvang van de boring, niet pas na vervolgv vergunning waardoor de versnelling maar deels optreedt.
15	7.1	Er zitten tegenstrijdigheden in het mogen afwijken van de deelname van EBN. Eerder wordt er gesproken over een te verwachten financieel nadeel voor de Staat (13/6) terwijl er hier wordt gesproken over "... strijdig is met de belangen van kennisdeling en -borging....". Beiden moeten specifiek en duidelijker uitgewerkt worden om een goed beeld te hebben van de rol die EBN op zich kan nemen en hoe partijen om kunnen gaan met een opt-out.
15	7.3	Voor de versnelling van de sector is verduidelijking op genoemde punten essentieel. Inzicht in wanneer deze artikelen te verwachten zijn is wenselijk.
	29aa	Spreekt over 'de waarde van het werk dat de deelnemer toebehoort' en lijkt in strijd met de rol die EBN toebedeeld krijgt als veto-ende partij op aangedragen onderwerpen. Met een deelnemingsbelang tussen de 20-40% is dit een niet realistisch en evenredige 'waarde van werk' en kan het beter onder 6 worden aangepast naar een realistische structuur passend bij gedragen aandeelhouderschap.

	29aa	Er wordt gesproken over een gezamenlijk besluit over investerings- en financieringsplannen terwijl onder 6 wordt aangedragen dat EBN een beslissende stem hierin krijgt. Dit is in strijd met elkaar. De definitie onder 29aa t/m 29ad dient te worden opgenomen onder 6.
	29af – 1.a.	Afspraken maken over de totstandkoming van het putontwerp in de overeenkomst is hier niet op zijn plaats. Hier is een breed afgestemde industriestandaard putontwerp voor ontwikkeld die door de toezichthouder wordt beoordeeld. In deze fase hierover afspraken maken geeft het beeld dat er binnen de partijen in de overeenkomst een extra toezichthouder is aangesteld waardoor er dubbelfuncties gecreëerd worden.
	29ag	Is een extra aanvulling op 6 opt-out en onder 7.1. Gelieve in de hele tekst gelijke informatie op te nemen.
23	S	Rondom retributies merken we twee elementen op. Voor een sector in ontwikkeling, die in een mate afhankelijk is van een subsidiekader, zijn retributies een niet logische stap. Op een logischere manier kunnen betalingen voor verleende diensten worden geïnd. Daarnaast zorgt dit element voor weerstand zolang er aan de kant van de overheid geen grote verbeterlagen rondom de vergunningsverlening worden gerealiseerd.

Dit stuk heeft betrekking op de AMvB Concept Wijziging Mijnbouwbesluit

Vragen en opmerkingen per artikel:

		Er dient gesproken te worden over beheerssysteem en beheersplan in plaats van beheerssysteem en beheerplan.
		De AMvB dient integraal overeen te komen met de Nota van Toelichting. De Nota van Toelichting geeft op vele plekken een veel bredere invulling dan in de AMvB is aangegeven.
29r	1.	Bij de aanvraag om een vervolvergunning dienen alleen die zaken betrokken te worden die afwijken van de uitgangspunten zoals beschreven in de startvergunning. Hier zou moeten staan: voor zover deze genoemde punten afwijken van de uitgangspunten zoals verwoord in de startvergunning..
29p	1.a.	We merken hier een aantal elementen op. Er is in Nederland nog geen normstelling die realistisch is voor geothermieprojecten – de aanname is gebaseerd op gasprojecten – en is niet Wettelijk vastgelegd. Er wordt als onderdeel van de startvergunning een SHRA opgesteld waar het lokaal persoonlijk risico een rol speelt als in deze analyse level 3 bereikt wordt. Het is niet wenselijk om de beoordeling voor het lokaal persoonlijk risico voor elk project vast te leggen in het Besluit. Dit is niet in lijn met de uitgangspunten van de SHRA. We zien graag terug hoe wordt omgegaan met projecten die in de aanvraag startvergunning voldoen aan de norm zoals in SHRA omschreven of in de toekomst wordt ontwikkeld en waarbij mogelijk wel seismische activiteit in de omgeving wordt waargenomen – al dan niet terug te leiden tot het project.
29q	1.a.	De sector is gebaad bij eenduidigheid in de verwijzing. Hier lijkt er verwezen te worden naar de industriestandaard putontwerp in plaats van regels in het Mijnbouwbesluit. Klopt dit?
	1.b.	Er is geen definitie opgenomen wat de integriteit van afsluitende lagen is.
29u	1	Wij zien voor ons dat bij een toewijzing zoekgebied al rangschikking plaatsvindt.
29x	3.b.	Basis dient te zijn dat de vergunninghouder aansprakelijk is voor schade als gevolg van bodembeweging en abandonnement. De uitvoerder aardwarmte is aansprakelijk voor de in het Burgerlijk Wetboek vastgelegde verantwoordelijkheid als uitvoerder van werkzaamheden.
29ad	2	Om een blokkerende stem te voorkomen en daadwerkelijk voor versnelling en versterking te zorgen geven wij de voorkeur aan: kunnen deelnemers gezamenlijk overeenkomen

		om op een andere wijze te komen tot een gezamenlijk Besluit of gekwalificeerd Besluit.
29af	1	We zien een potentieel risico dat partijen met publieke belangen tot een bepaalde hoogte kunnen bijdragen totdat er sprake is van een aanbestedingsplicht. Dit maakt het verder ontwikkelen van de sector ingewikkeld als meerdere publieke partijen mee willen doen en zorgt voor een verkapte uitsluiting van meerdere publieke partijen.
G		Kan dit ook van toepassing zijn op een startvergunning?
H	70 en 71	Er wordt in deze artikelen gesproken over de opsporing of winning van aardwarmte en ook dient toegevoegd te worden de ontheffingsmogelijkheid van bepaalde vormen van beveiliging en deze dienen vastgelegd te worden voor standaard handelingen (doorlopende ontheffing).
L		In artikel 90 wordt na "uitvoerders" ingevoegd "of uitvoerders aardwarmte": Dit is niet van toepassing te verklaren op aardwarmte.
N		Aan artikel 134 nog toevoegen dat het zoekgebied een over te dragen vergunning is. In situaties is het namelijk mogelijk dat het beïnvloedingsgebied van een doublet bij aanvraag startvergunning een ander zoekgebied raakt waarbij dan een beperkte "grenscorrectie" aan de orde is.

Position paper Mijnbouwwet

We zien vanuit eerdere reacties van toenmalig DAGO en Stichting Platform Geothermie, dat er onderwerpen aangekaart zijn ter verbetering waar we in de verdere uitwerking nog veel ruimte zien voor verbetering. Als sector hebben we meermaals aangegeven dit door en met de sector te doorleven om voor draagvlak en groei van kennis en expertise te zorgen.

We zien dit op een aantal onderwerpen nog onvoldoende gebeuren en willen daarom terugvallen op de volgende punten die eerder gemaakt zijn, in aanvulling en aanscherping op de onderwerpen die in de consultatiereactie aan de orde zijn gekomen.

Geothermie Nederland wil benadrukken dat het echt noodzakelijk is en urgent om deze zaken op te pakken en te verbeteren.

- **Coördinatie vergunningsprocedure**
Graag vragen we aandacht voor de coördinatie van vergunningsprocedures met het oog op doorlooptijden en afstemming van verschillende Wetgeving zoals de omgevingswet. De ervaring leert dat verschillende vergunningsprocedures en termijnen langer duren dan Wettelijk bepaald en daarmee worden overschreden. Ondanks dat hieraan gewerkt wordt, zien we een zorgpunt in de coördinatie en efficiëntie tussen de verschillende Wetgevingstrajecten en vergunningsprocedures.
- **Duidelijkheid Mijnbouwbesluit en regeling**
Het Besluit zoals dat nu voor ligt zorgt nog voor teveel onduidelijkheid en mist coördinatie. Daarnaast wordt er veelvuldig verwezen naar de regeling of onderwerpen die nog nader uitgewerkt moeten worden, zoals risico- en schadeafhandeling en integriteit. Deze uitwerking is van groot belang voor het bepalen van de doelmatigheid van de voorgestelde procedures in dit Wetsvoorstel.
- **Overlegverplichting bij een concurrerende aanvraag**
De overlegverplichting bij een concurrerende aanvraag is in het gewijzigde Wetsvoorstel verlengd van een termijn van 4 naar 8 weken. Voor partijen is het erg ambitieus om binnen een termijn van 8 weken gezamenlijk uit een concurrerende aanvraag te komen, het gaat immers om een beslissing voor een termijn van zeker 30+ jaar. We zien dan ook de behoefte voor een overlegverplichting dat bedrijven / organisaties de ruimte biedt om beter tot Besluitvorming te komen en suggereren een termijn van 4 maanden / 16 weken.
- **Afstemming van warmtevraag**
Het gewijzigde Wetsvoorstel vraagt bij een toewijzing zoekgebied of het verlengen van een toewijzing dat de voorgenomen afzet van de te winnen warmte duidelijk moet zijn en hierover afspraken zijn gemaakt met de

afnemers. We begrijpen het belang van het in kaart brengen van mogelijke afzet en steunen derhalve het voorstel om vergunningaanvrager en warmteafnemer een gesprek te laten voeren over de mogelijke warmtevraag voorafgaand aan de toewijzing vergunning zoekgebied. Een Letter of Intent (LOI) zien wij als een geschikte vorm om de voorgenomen warmteafzet vast te leggen voor zowel de warmteafnemer als de vergunningaanvrager.

- **Zoekgebied**

Bij zoekgebieden is de grootte van het gebied een belangrijk aandachtspunt. Bij de overgang van een vergunning zoekgebied naar een startvergunning is onduidelijk voor welke grootte van het zoekgebied de verlenging geldt. Het is belangrijk dat zoekgebieden voldoende groot kunnen zijn zodat er aandacht blijft voor het herhaalpotentieel en er niet te snel wordt overgegaan op verkleining van het gebied.

- **Beoordeling zoekgebied**

De beoordeling van zoekgebieden in al bekende gebieden is evenredig met de beoordeling van zogenaamde 'witte vlekken' gebieden. Juist in de 'witte vlekken' gebieden, waar de ondergrond minder goed in kaart is gebracht, heerst meer onzekerheid, wat vraagt om (meer) voorinvesteringen. We suggereren daarom om met een soepeler beoordelingskader te komen dat rekening houdt met de onzekerheden en onbekendheden die gelden in 'witte vlekken' gebieden.

- **Evaluatie**

De wet wordt vijf jaar na inwerkingtreding geëvalueerd. De duur van vijf jaar brengt de zorg met zich mee dat de eisen ten aanzien van de afzet zullen leiden tot minder snel investeren en exploratie. Vanuit het oogpunt om de warmtetransitie te versnellen suggereren wij om deze evaluatie eerder plaats te laten vinden, bijvoorbeeld na drie jaar, en in samenwerking met de sector tot gedragen en consistente conclusies en adviezen te komen.

- **Industriestandaard duurzaam putontwerp**

De aardwarmtesector heeft het industriestandaard duurzaam putontwerp ontworpen. Het doel van het project is te komen tot een industriestandaard waarin de vereisten worden beschreven voor een duurzaam geothermie putontwerp dat kan rekenen op acceptatie door de operators en een breed draagvlak creëert bij alle stakeholders van de aardwarmtesector. Deze industriestandaard versterkt de basis voor veilige en verantwoorde toepassing van aardwarmte voor nu en in de toekomst in Nederland. Een naadloze aansluiting tussen de Mijnbouwwet en deze industriestandaard is van groot belang voor de brede acceptatie daarvan. Daarom pleiten we voor een afstemming van de formulering van alle wettelijke onderdelen die uiteindelijk in de definitieve versie van de Mijnbouwwet en lagere regelgeving worden opgenomen.

- **Mededingingsrecht**

In het advies van de Raad van State wordt gesproken over het risico dat via EBN (onbedoeld) op ongeoorloofde wijze concurrentiegevoelige informatie kan worden gedeeld. We begrijpen de zorgen voor dit risico maar achten de kans

zelf klein dat vergunninghouders of EBN in strijd zullen handelen met het mededingingsrecht. Met de advisering van de Raad van State in ogenschouw en met het oog op toekomstig draagvlak vragen we verheldering zodat alle betrokken partijen binnen het mededingingsrecht handelen en hier geen ruis of onduidelijkheid over kan bestaan.

- **Handreiking en proactieve voorlichting**

In dit verlengde ligt het voorstel van de Raad van State om vanuit de minister of ACM te werken aan proactieve voorlichting en het ontwikkelen van een handreiking die marktpartijen specifiek ten aanzien van de overlegverplichting en de rol van EBN in de geothermieprojecten inzicht geeft in de kaders van het mededingingsrecht in deze stelt. Deze acties zullen zeker bijdragen aan meer inzicht, transparantie en duidelijkheid. Van belang is dat bij het ontwikkelen van een dergelijke handreiking en/of voorlichting de sector direct betrokken is bij de totstandkoming en geldt als doelgroep. We zien de noodzaak dat EZK de verdere uitwerking met de sector bespreekt en vormgeeft.

- **Handreiking / leidraad voor gemeenten, provincies en waterschappen**

We zien het als een verbetering dat er meer duidelijkheid is over de rol van het adviesrecht voor gemeenten, provincies en waterschappen. Om gemeenten en provincies te ondersteunen in kennis en expertise en een gelijk speelveld te bieden in de advisering en onderbouwing van eenduidige reacties/ advies is het onze suggestie om een beoordelingskader te ontwikkelen voor de toetsing. Vanuit beide organisaties zien we de noodzaak dat EZK de verdere uitwerking met de sector bespreekt en vormgeeft.